

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **dipl. Ing. Š. Č.**, zast. JUDr. Václavem Peňázem, advokátem, se sídlem Pekařská 384/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/79208-920, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2021, č. j. 33 A 35/2020 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předcházející řízení

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v Brně ze dne 19. 2. 2020, č. j. 136809/20/BM, sp. zn. 5884-18-PV, jímž podle § 30 a § 70 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře rozhodl o odejmutí dávky státní sociální podpory rodičovský příspěvek žalobkyni ode dne 1. 1. 2020, protože nárok na dávku zanikl ke dni 31. 12. 2019.

[2] Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalovaného žalobu, v níž poukázala na skutečnost, že rodičovský příspěvek byl žalobkyni vyplácen ve výši 11.000 Kč měsíčně od 8. 5. 2018 do 31. 12. 2019, kdy nárok na výplatu skončil z důvodu vyčerpání celkové částky rodičovského příspěvku ve výši 220.000 Kč. Tato skutečnost byla žalobkyni sdělena

v oznámení Úřadu práce ze dne 9. 1. 2020, č. j. 18546/20/BM. Dne 10. 12. 2019 byla žalobkyni doručena výzva úřadu práce, ve které bylo žalobkyni sděleno, že se za účelem provedení změny volby měsíční výše rodičovského příspěvku má dostavit v průběhu měsíce prosince na pobočku úřadu práce, aby ji rodičovský příspěvek byl vyplácen i v nadcházejícím roce. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v období od 7. 12. 2019 do 25. 1. 2020 pobývala se svou rodinou v zahraničí (Austrálii), nemohla uvedený dokument převzít a seznámit se s jeho obsahem. Žalobkyně poukázala na rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2017, č. j. 6 Ads 61/2017 - 23, a rozhodnutí správních orgánů označila za nesprávné a nezákonné, neboť žalobkyni zkrátily na jejím právu rodiče na pomoc státu při péči o dítě.

[3] Krajský soud v Brně nadepsaným rozsudkem žalobu zamítl. Konstatoval, že žalobkyně nezpochybňuje závěry žalovaného, že dle § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře (ve znění do 31. 12. 2019) měl rodič nárok na rodičovský příspěvek nejdéle do doby, kdy byla na rodičovském příspěvku vyplacena z důvodu péče o totéž nejmladší dítě v rodině celková částka 220.000 Kč. Dle § 30 odst. 5 téhož zákona je rodič oprávněn provést volbu výše rodičovského příspěvku, tuto volbu ovšem nelze provést zpětně. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel z rozumného výkladu, že nárok na dávku zaniká posledním dnem měsíce, za který dávka dle volby její výše provedené oprávněným rodičem náleží, třebaže k výplatě poslední splátky dávky zpravidla dochází až v měsíci následujícím. Ani proti těmto závěrům žalovaného a úřadu práce žalobkyně nijak konkrétně nebrojí. Dle oznámení úřadu práce ze dne 9. 1. 2020 nadto již k tomuto dni došlo k vyplacení celé částky rodičovského příspěvku ve výši 220.000 Kč. V okamžiku, kdy žalobkyně po svém návratu z Austrálie uplatnila dne 31. 1. 2020 provedení změny volby měsíční výše dávky, již žalobkyni nezbývalo vyplatit žádnou část dávky. Měsíční volbu výše rodičovského příspěvku lze provést v době existence nároku na dávku a dle výslovného znění zákona ji nelze provést zpětně. Jinými slovy, po zániku nároku na dávku (a po její výplatě) již není z povahy věci možné žádným způsobem volit její měsíční výši.

[4] Krajský soud se s žalovaným ztotožnil i v tom, že pokud žalobkyně hodlala změnit zvolenou výši rodičovského příspěvku, avšak neučinila tak v době existence nároku na dávku, nelze její situaci řešit prostřednictvím prominutí zmeškání úkonu (lhůty) podle § 41 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Skutečnost, že se žalobkyně po část doby, kdy bylo možné zvolit jinou výši rodičovského příspěvku (tedy od 7. 12. 2019), nacházela v Austrálii, proto nemá pro posouzení věci význam. Přípis úřadu práce ze dne 10. 12. 2019, s nímž se žalobkyně nemohla seznámit, pak krajský soud ve shodě s žalovaným vyhodnotil jako úkon informační povahy, se kterým nebyly spojeny žádné procesní důsledky. V žalobkyní zmíněném rozsudku č. j. 6 Ads 21/2017 - 23 se jednalo o odlišnou situaci. Žalobkyni byl přiznán a vyplacen rodičovský příspěvek ve výši 220.000 Kč dle platných právních předpisů. Rozhodnutím žalovaného proto nebyla zasažena podstata a smysl práva žalobkyně pečující o dítě na pomoc státu ve smyslu čl. 32 odst. 5 Listiny základních práv a svobod tak, jak je realizace tohoto práva provedena zákonem ve smyslu čl. 32 odst. 6 Listiny.

[5] S účinností od 1. 1. 2020 došlo k legislativním změnám a celková částka rodičovského příspěvku byla navýšena na 300.000 Kč. Dle přechodných ustanovení

pokračování

zákona č. 363/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, kterým k této změně došlo, náleží zvýšená částka ode dne účinnosti tohoto zákona také rodiči, který pečuje o dítě do 4 let věku a zároveň nedočerpal k tomuto datu celkovou částku rodičovského příspěvku na toto dítě či děti ve výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Zvýšená částka rodičovského příspěvku by tedy žalobkyni náležela, pokud by žalobkyně čerpala rodičovský příspěvek i v období ledna 2020. Tak tomu však nebylo. Pro úplnost pak krajský soud dodal, že si je vědom také toho, že v současnosti probíhá u Ústavního soudu pod sp. zn. Pl. ÚS 1/20 řízení o návrhu skupiny senátorů na zrušení části zákona č. 363/2019 Sb.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti tomuto rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, v níž vyjádřila přesvědčení, že kasační stížností napadeným rozsudkem došlo k porušení jejích ústavních práv, zejména práva rodičů, pečujících o dítě na pomoc od státu upraveného v čl. 32 odst. 5 Listiny. Stěžovatelka krajskému soudu vytkla, že nezohlednil skutečnost, že po období, kdy byla v Austrálii, bylo nemožné, aby provedla volbu změny výše rodičovského příspěvku. Dále namítla, že krajský soud postupoval přehnaně formalisticky a nedostatečně šetřil podstatu a smysl základních práv a svobod (práva rodiče pečujícího o dítě na pomoc státu při péči o dítě), což podle stěžovatelky vedlo k nesprávnému právnímu posouzení věci.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti poukázal na své vyjádření ze dne 29. 7. 2020. Uvedl, že krajský soud nezatížil řízení žádnou vadou a ztotožnil se s jeho posouzením.

III. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud vycházel při posouzení věci z toho, že mezi účastníky je nesporné, že poslední část rodičovského příspěvku (přiznaného stěžovateli ve výši ve výši 220.000 Kč) za prosinec 2019 byla stěžovateli vyplacena v lednu 2020.

[11] Zákonem č. 363/2019 Sb., byla s účinností od 1. 1. 2020 výše rodičovského příspěvku zvýšena na 300.000 Kč. Při posouzení, zda stěžovatelce náležela takto zvýšená částka rodičovského příspěvku, je třeba vycházet z přechodných ustanovení tohoto

zákona, kdy podle čl. II. 1 věty první, rodičovský příspěvek ve výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, náleží od kalendářního měsíce, ve kterém tento zákon nabude účinnosti, a to také rodiči, který pečuje o dítě nebo děti do 4 let věku, které jsou nejmladší v rodině, a zároveň nedočerpал k tomuto datu celkovou částku rodičovského příspěvku na toto dítě či děti ve výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a podle čl. II. bodu 2 v případě rodiče, který sice pečuje o dítě nebo děti do 4 let věku, které jsou nejmladší v rodině, ale již dočerpал k datu nabytí účinnosti tohoto zákona celkovou částku rodičovského příspěvku ve výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, již rozdíl mezi celkovou částkou rodičovského příspěvku podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a nejvyšší částkou rodičovského příspěvku podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, nenáleží.

[12] Z výše uvedených ustanovení zákona č. 363/2019 Sb., jednoznačně vyplývá, že stěžovatelce zvýšená částka rodičovského příspěvku nenáleží, neboť stěžovatelka rodičovský příspěvek vyčerpala již v prosinci 2019, tudíž nárok na rodičovský příspěvek ke dni 1. 1. 2020, kdy nabyl účinnosti zákon č. 363/2019 Sb., již neměla. Pokud jde o platbu poslední části rodičovského příspěvku, která byla stěžovatelce poukázána v lednu 2020, Nejvyšší správní soud doplňuje, že v souladu s § 57 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře jsou platby rodičovského příspěvku zasílány příjemcům v měsíci následujícím po měsíci, za nějž jim na dávku vznikl nárok. I z toho vyplývá, že stěžovatelka čerpala rodičovský příspěvek jen do prosince 2019, kdy jí nárok na tuto dávku zanikl v důsledku „vyčerpání“ maximální částky 220.000 Kč dle právní úpravy účinné do konce roku 2019, přestože poslední splátka jí byla poukázána v lednu 2020.

[13] Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že Ústavní soud nálezem ze dne 7. 12. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 1/20, zamítl návrh skupiny senátorů na zrušení čl. II zákona č. 363/2019 Sb., ve slovech bodu 1 „a zároveň nedočerpал k tomuto datu celkovou částku rodičovského příspěvku na toto dítě či děti ve výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“, jakož i celého bodu 2 těchto ustanovení. V bodu 42 nálezu konstatoval, že „v posuzované věci neshledal Ústavní soud zásah do esenciálního obsahu předmětného základního práva. Rodičovský příspěvek je pouze jednou z forem pomoci státu rodičům pečujícím o děti. Výše rodičovského příspěvku před napadenou novelou nepochybně nepředstavovala zásah do esenciálního obsahu práva garantovaného čl. 32 odst. 5 Listiny. Došlo-li následně ke zvýšení celkové částky rodičovského příspěvku jen pro část rodičů, aniž by u ostatních (s nárokem již zaniklým, viz výše aprobované intertemporální kritérium) došlo ke změně, pak nelze nezvýšení rodičovského příspěvku považovat za zásah do esenciálního obsahu základního práva.“ V bodu 47 pak Ústavní soud shledal napadenou právní úpravu za racionální a neshledal porušení práva rodičů pečujících o děti, zaručeného čl. 32 odst. 5 Listiny. Následně v bodu 54 nálezu uzavřel, že „neshledal důvod ke zrušení napadených ustanovení zákona č. 363/2019 Sb. a uzavírá, že napadená právní úprava není jako ústavně konformní v rozporu s principy předvídatelnosti, ochrany důvěry v právo a legitimního očekávání, ani s principem rovnosti.“

pokračování

[14] S ohledem na výše uvedené závěry Ústavního soudu Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce stěžovatelky, že došlo k porušení jejích ústavních práv, zejména práva rodičů, pečujících o dítě na pomoc od státu upraveného v čl. 32 odst. 5 Listiny.

[15] Důvodnou Nejvyšší správní soud neshledal ani argumentaci stěžovatelky, že krajský soud postupoval přehnaně formalisticky a nezohlednil, že stěžovatelka z důvodu svého pobytu v Austrálii nemohla provést volbu změny výše rodičovského příspěvku. Krajský soud se totiž touto otázkou zabýval, když poukázal na skutečnost, že po zániku nároku na dávku již není možné žádným způsobem volit její měsíční výši, a konstatoval, že situaci stěžovatelky, která v době existence nároku na dávku nepodala žádost o změnu volby měsíční výše dávky, nelze řešit prostřednictvím prominutí zmeškání úkonu (lhůty) podle § 41 správního řádu. Skutečnost, že se žalobkyně po část doby, kdy bylo možné zvolit jinou výši rodičovského příspěvku, nacházela v Austrálii, proto nemá pro posouzení věci význam. Přípis úřadu práce ze dne 10. 12. 2019, s nímž se žalobkyně nemohla seznámit, pak krajský soud ve shodě s žalovaným vyhodnotil jako úkon informační povahy, se kterým nebyly spojeny žádné procesní důsledky.

[16] Výše uvedené závěry krajského soudu jsou logické, správné, řádně a přehledně zdůvodněné, vystihují podstatu věci, a nejsou tudíž formální. Nejvyšší správní soud se proto s nimi plně ztotožňuje a nepovažuje již za nutné k nim cokoli dodávat.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[17] Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými všechny žalobkyní uplatněné námitky, kasační stížnost je proto nedůvodná. Nejvyšší správní soud tedy dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[18] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2022

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu